

II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR

3530 MISKOLC, GÖRGEY A. U. 11.

46/503-120 | RAKOCZI@RFMLIB.HU | WWW.RFMLIB.HU

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár tájékoztatója
a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében

Megyaszó

település számára

2024-ben nyújtott szolgáltatásokról

BEVEZETÉS

Az 1997. évi CXL. törvény 64. § értelmében Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye kistéleplési könyvtári ellátásának megszervezése és folyamatos biztosítása a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár feladata, melyet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet előírásainak megfelelően alakított ki.

A jogszabályok szerint az 5500 főnél kisebb lélekszámú települések önkormányzatai a kötelező könyvtári ellátást nyilvános könyvtár fenntartásával vagy a vármegyei hatókörű városi könyvtár szolgáltatásainak igénybevételével teljesíthetik. Vármegyénkben 2024-ben 332 település élt ezzel a lehetőséggel és vette igénybe ezt a szolgáltatást. Könyvtárbuszos ellátást a települések 16%-a igényelt, míg az önkormányzatok 84%-a arra törekedett, hogy helyben biztosítsa a könyvtár és a közösségi tér nyújtotta lehetőségeket. A rendelet maradéktalan betartása mellett a szolgáltatásszervezés során törekedtünk a vármegye sajátosságai (településszerkezet, demográfia, hátrányos helyzet) és a helyi igények figyelembevételére. Legfontosabb alapelvünk a gazdaságos és hatékony üzemeltetés.

A feladatokat 12 fős Területellátási osztály látja el, mely közvetlenül az igazgató irányítása alá tartozik.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár a költségvetési törvényben meghatározottak szerint a vármegyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működtetésére 2024-ben **258.291.920 Ft** állami támogatásban részesült. A költségvetési forrás felhasználását szigorú tervezés mellett, a települések igényeit is figyelembe véve, előzetes helyzetfelmérést követően végeztük. Ennek során alap dokumentumként használtuk a 39/2013. (V. 31.) EMMI rendeletben meghatározottakat, így valamennyi beszerzést, fejlesztést a vármegyei hatókörű városi könyvtár koordinált és a forráskezelést is központilag bonyolítottuk. Valamennyi árajánlatkérés, megrendelés, számlakezelés a szolgáltató intézményben zajlott, biztosítva a források hatékony felhasználását, átláthatóságát, a nyilvántartások egységességét. A dokumentum-beszerzést továbbra is kiemelten kezeltük. Közbeszerzési eljárást bonyolítottunk le, mert a dokumentumbeszerzési keret nagysága ezt kötelezővé tette. A könyvek szállítását, a közbeszerzési eljárás nyertese, a Könyvtárellátó Közhasznú Kft. végezte.

Jelentős összeget fordítottunk a folyóiratok megrendelésére, figyelembe véve a helyi igényeket.

Bár 2024-ben nem fenyegetett energiaválság, mégis több önkormányzat döntött ismét úgy, hogy korlátozza a szolgáltatóhelye nyitvatartását a téli időszakban. Ez hozott némi visszaesést az intézmények működésében. Ugyanakkor több településen új online szolgáltatásokat vezettek be. A

lakosság kedvezően fogadta ezeket a kezdeményezéseket és a legtöbb szolgáltatóhelyen a továbbiakban is igényt tartanak ezekre a kényelmi szolgáltatásokra.

A KSZR működtetésére rendelkezésre álló állami forrás jelentős részét dokumentum vásárlásra fordítottuk. Emellett arra törekedtünk, hogy biztosítsuk a könyvtári, információs és közösségi terek informatikai ellátottságát, bővítsük eszközparkját. A növekvő infláció miatt azonban kevesebb dokumentumot, informatikai eszközt és bútort tudtunk beszerezni a települések számára.

A KSZR-hez való csatlakozás lehetőséget ad a települések lakosságának a korszerű, minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz való hozzáférésre. Ennek feltétele a könyvtár helyének megfelelő megválasztása és kialakítása. **2013-tól 2024 végéig összesen 103** szolgáltatóhelyet modernizáltunk. Tavaly az NKA nem írt ki eszközfejlesztésre forrást biztosító pályázatot. A KSZR keret felhasználásával két könyvtárban teljes felújítás, további 9 helyszínen egy-egy részleg átalakítása történt meg jelentős összegű ráfordítással. Ezen kívül számos kisebb értékű beszerzésre került sor.

A korszerűsített terekben megélénkült a közösségi élet, nőtt az érdeklődés a könyvtári szolgáltatások iránt, ezért továbbra is kiemelt figyelmet fordítunk a fejlesztésekre azokon a településeken, ahol a fenntartó önkormányzat is partner ebben.

Az egységes arculat és megjelenés érdekében központilag biztosítjuk az információs táblákat, biankó plakátokat, szóróanyagokat. Ezzel is igyekszünk népszerűsíteni a településeken igénybe vehető könyvtári szolgáltatásokat, az ott megszervezett, központilag koordinált programokat és egyéb eseményeket. A vármegyei KSZR információk portálunkon, a www.bazkonyvtar.hu-n jelennek meg. Itt található meg a könyvtárak adatai és az aktuális hírek.

Minden évben tervszerűen, észszerű arányosságra törekedve osztjuk fel a rendelkezésre álló állami forrást. Biztosítjuk az átláthatóságot a rendelkezésre álló dokumentum- és eszközbeszerzési költségek, a rendezvénykeret, a kézműves anyagok beszerzésének forrása és az előfizetett folyóiratok költségeinek tekintetében.

Összességében elmondható, hogy a tudatos tervezés eredményeként folyamatosan fejlődnek a kistéleplési könyvtárak, fokozatosan bővül a helyben igénybe vehető szolgáltatások köre, növekszik azon települések száma, melyek megújultak és megújulnak.

A TELEPÜLÉS KÖNYVTÁRELLÁTÁSI HELYZETE

A könyvtár elhelyezése, az épület adottságai és a belső terek állapota a szolgáltatások biztosítására **alkalmas**.

A könyvtár **heti 20** órában tart nyitva, ami a jogszabályi előírásoknak megfelel.

A beiratkozott olvasók száma **74 fő**, a teljes lakosság csupán **2.7 %-a**, amely kistéleplési szinten átlagosnál alacsonyabbnak tekinthető.

A személyes, helyben használat **489** alkalom volt. 2024-ben az olvasók **761 db** könyvet vagy folyóiratot kölcsönöztek, helyben pedig **1629 db** dokumentumot használtak.

A KSZR KERETÉBEN NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

Gyűjteményszervezés

A szolgáltatóhelyre **100 db** dokumentumot helyeztünk ki **266.370 Ft** értékben. 2024-ben a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. 39 %-os kedvezményt biztosított a könyvtári szolgáltatóhelyek számára vásárolt könyvek esetében. A települések igénye szerint a könyvek tartós letétként kerültek kihelyezésre.

A könyvtárba **4 -féle** folyóíratra fizettünk elő **57.960 Ft** értékben, amelyek a következők: **Meteor, Minecraft, Nők lapja, Praktika**

Könyvtárközi kölcsönzés

E szolgáltatás keretében valamennyi, a magyar könyvtári rendszerben fellelhető dokumentumhoz biztosítjuk a hozzáférést. Igény esetén a település könyvtárosa e-mailben, vagy telefonon jelzi, mely könyvre, folyóiratszámra van szükség. A kért könyvet a GLS csomagküldő szolgálat juttatja el a szolgáltatóhelyre, majd a határidő (3 hét) lejártá után a könyvtár munkatársa válaszborítékban küldi vissza könyvtárunk részére. A válaszküldemény szolgáltatás ingyenes, a postaköltséget könyvtárunk fizeti. A szolgáltatás igénybevételével **26 db** dokumentumot kért meg a könyvtár.

Információs szolgáltatás

A lakosság korrekt tájékoztatását, a könyvtári szolgáltatások népszerűsítését kiemelt feladatunknak tekintjük. Könyvtárunk gyűjti a településekre vonatkozó információkat, melyek mindenki számára elérhetők a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban.

A Vármegyei Tudástár portálon elhelyezett, letölthető biankó plakátok, meghívók és egyéb anyagok közvetlen segítséget jelentenek a könyvtárosoknak. A nyomdai úton előállított anyagok és a könyvtári épületek homlokzatára került információs táblák szintén az állami támogatásnak köszönhetően készülnek el.

2024-ben folytatódott a szolgáltatóhelyeken lévő állományok feltárása, melynek segítségével a helyi példányok a nap 24 órájában elérhetők a Corvina elektronikus katalógusban. A példányadatozást megelőzően a területi referensek átválogatták az állományt és kezdeményezték az elhasznált vagy tartalmilag elavult példányok kivonását.

Közösségi szolgáltatások

A lakosság érdeklődésének felkeltése, az olvasáskultúra fejlesztése, a közösségi élet fellendítése érdekében - a könyvtáros és az önkormányzat javaslatait figyelembe véve - rendezvényeket szerveztünk a gyermekek és felnőttek számára. A település lakossága **Czabányi Attila** irodalmi műsorán, **Györgyné Újvári Mária** előadásán és **Karády István** zenés műsorán vehetett részt. Az előadásokra **242.000 Ft** összeget fizetett ki könyvtárunk.

A települések könyvtárai az országos rendezvénysorozatokhoz kapcsolódva a márciusi Internet Fiestán és az októberi Országos Könyvtári Napokon online játékokkal, versenyekkel, ismeretterjesztő előadásokkal, kézműves foglalkozásokkal várták az irodalombarát felnőtteket és gyermekeket. Szép számmal vették részt a települések lakói a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár által indított mesterséges intelligenciával kapcsolatos online játékban, a Mesés rajzok – rajzos mesék című rajzpályázaton, a Hahó, könyvtársak! és a Gyermekolvasók királynője és királya című olvasásnépszerűsítő játékokon.

Szakmai képzés, továbbképzés

2024-ben a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársai személyes látogatások alkalmával, e-mailben és telefonon többször nyújtottak támogatást, módszertani segítséget a települési könyvtárosok számára.

Májusban „Könyvtárosképzés a 21. században: vélemények és tapasztalatok a könyvtárosképzés kapcsán” címmel szakmai napot szerveztünk, melyen a nyilvános- és a kistéleplési könyvtárosok is részt vettek.

A hagyományokhoz híven októberben könyvtáros találkozót szerveztünk Edelényben, melyre meghívtuk a vármegyében dolgozó kollégákat. „Minőségirányítás a mindennapokban” címmel Bajnok Tamara, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézetének osztályvezetője tartott előadást, aki rámutatott arra, hogy a magyar könyvtárak a minőségmenedzsment segítségével tudják teljesíteni küldetésüket a legsikeresebben. Itt került sor a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár által alapított Pro Bibliotheca díj átadására is. A találkozón 79 kolléga vett részt a vármegye településeiről, akik meglátogathatták a Bányászati Bemutató Központot és megismerkedhettek a Borsodi Tájház gyűjteményével is.

Szakmai munkánkban kiemelt figyelmet fordítunk a humán erőforrás képzésére, továbbképzésére. 2024-ben is arra törekedtünk, hogy a kistéleplési munkatársak közül minél többen szerezzenek a jogszabályban is előírt szakmai végzettséget, megteremtve ezzel a minőségi szolgáltatás alapjait. Az előző évi segédkönyvtáros tanfolyam 2024 júniusában zárult le, 23 fő tett sikeres vizsgát. A jelenleg is zajló képzés 2024 szeptemberében - az ágazati minisztérium támogatásával - 19 fős létszámmal indult el. A kistélepléseken dolgozó munkatársak információellátása és az elvárható minőségű szolgáltatás biztosítása érdekében 2017 óta szervezünk továbbképzéseket. 2024. április 25-én 22 résztvevővel osztották meg a szolgáltatóhelyen dolgozó munkatárs feladataival kapcsolatos tudnivalókat a területellátási osztály referensei.

Eszközbeszerzés

2024-ben az éves terv alapján, rögzített ütemezés szerint fejlesztettük a kistéleplési könyvtárak eszközparkját. A vásárolt eszközök a vármegyei hatókörű városi könyvtár tulajdonában maradnak, csak a szolgáltatás részeként kerültek ki a könyvtári terekbe. A gépek távfelügyeletét, karbantartását a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársai végzik, gondoskodva a rendszer fenntartásáról, a szoftverek jogtisztaságáról, a biztonságos működésről is. A település könyvtára egy új **digitális fényképezőgéppel** gyarapodott 2024-ben, melynek értéke **61.004 Ft** volt.

Az eszközök biztonságos megőrzése a fenntartó felelőssége.

Egyéb szolgáltatások

A helyi könyvtáros által megtartott kézműves foglalkozásokhoz **24.867 Ft** értékben biztosítottuk a kreatív alapanyagokat, a napi munkához pedig irodaszereket, nyomtatványokat vásároltunk és juttattunk ki a településre.

ÖSSZEGZÉS

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében a feladatellátásra biztosított állami támogatás hatékony felhasználásával a lehető legjobb, az adott településeken elvárt szolgáltatásokat igyekeztünk nyújtani az ott élők számára. A gazdaságosságot, hatékonyságot segítette a központi beszerzés, mert így – a magas kedvezményeknek és az ÁFA visszaigénylésnek köszönhetően – magasabb értékben tudtuk a szolgáltatásokat biztosítani. A fenntartó önkormányzatok többségével szoros együttműködés alakult ki. A legtöbb település vezetése elkötelezett a könyvtári feladatok ellátásában, biztosította a szolgáltatóhelyek nyitvatartását, a megfelelő környezetet (sokszor plusz anyagi ráfordítással). A közös munka eredményeként minőségi szolgáltatások érhetők el a földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül. A közösségi tér biztosításával a helyi közösségek megerősödhetnek, új közösségek alakulhatnak, nőhet a település megtartó ereje.

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert nem csupán a központi támogatás szétosztására hozták létre, hanem azért, hogy a szolgáltatóhelyeken fellelhető szakmai tudás, érték hozzáadásával, az intézmény működéséből adódó lehetőségek kihasználásával folyamatosan fejlesszük az elérhető szolgáltatásokat valamennyi érintett település vonatkozásában.

Miskolc, 2025. május 17.

Varga Gábor
igazgató

